

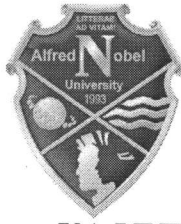

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

Щолокова Г.В.

Методичні вказівки до вивчення дисципліни

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА (ЄВРОПЕЙСЬКІ ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ІНСТИТУЦІЇ)

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор із забезпечення якості вищої

освіти І.С. ШКУРА

« 02 » 07 2019 р.

Методичні вказівки
щодо вивчення дисципліни
«МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА»
(«ЄВРОПЕЙСЬКІ
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ІНСТИТУЦІЇ»)

для здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти
спеціальності 052 «ПОЛІТОЛОГІЯ»

Електронне видання

Дніпро
2019

УДК 327.323
Щ 46

Затверджено на засіданні кафедри
(протокол № 11 від 10 червня 2019 р.)

Укладач:

Г.В. Щолокова, кандидат політичних наук, доцент.

Щолокова Г.В.

Щ 46

Методичні вказівки щодо вивчення дисципліни «Міжнародна політика» («Європейські політико-правові інституції») для здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія» [Електронний ресурс] / Г.В. Щолокова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. – 13 с.

УДК 327.323

Відповідальна за випуск: Г.П. Щедрова, доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології та міжнародних відносин.

© Г.В. Щолокова, 2019

© Університет імені Альфреда Нобеля,
оформлення, 2019

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тема 1. Інституційна система ЄС: загальна характеристика	5
Тема 2. Європейський Парламент: голос народу.....	6
Тема 3. Рада ЄС: голос держав-членів	7
Тема 4. Європейська Комісія: захист спільних інтересів.....	8
Тема 5. Європейська Рада як ключовий політичний інститут ЄС	9
Тема 6. ЄС як політична система.....	10
Тема 7. Україна – ЄС: інституційна основа співробітництва	11

Вступ

Дисципліна «Міжнародна політика (Європейські політико-правові інституції)» викладається для здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія». Важливість її зумовлена необхідністю формування у здобувачів цілісного та комплексного уявлення стосовно інституційної системи Європейського Союзу, адже європейська інтеграція – стратегічний пріоритет зовнішньої політики України.

В результаті опанування дисципліни «Міжнародна політика (Європейські політико-правові інституції)» здобувачі будуть розуміти, яким чином формуються та за якими правилами функціонують політико-правові інституції ЄС.

Дані методичні вказівки розроблені з метою систематизації актуальної інформації та літератури щодо інституційної системи та процесу прийняття рішень в ЄС і будуть корисними для здобувачів у процесі підготовки до практичних занять, виконання письмових робіт, підготовки до контролю знань.

Тема 1. Інституційна система ЄС: загальна характеристика

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Інституційна система ЄС: основні гравці.
2. Інституційна система ЄС: процес становлення.
3. Лісабонський договір: початок нового періоду у розвитку ЄС.
4. Інновації за Лісабонським договором.

Теми письмових робіт

1. Поглиблення та розширення ЄС як дві тенденції його розвитку: вплив на інституційну систему.
2. Поглиблення та розширення ЄС як дві тенденції його розвитку: вплив на процес прийняття рішень.
3. Інституційна система ЄС: у пошуках балансу між наднаціональним та міжурядовим складниками.
4. «Інституційний трикутник» та Європейська Рада.
5. Суд ЄС, Європейська Рахункова Палата, Європейський Центральний Банк: роль та місце в інституційній системі ЄС.
6. Органи ЄС: загальна характеристика.
7. Проект Конституції ЄС та Лісабонський договір: порівняльний аналіз.

Контрольні питання та завдання

1. Охарактеризуйте систему інститутів ЄС.
2. Проаналізуйте процес становлення інституційної системи ЄС.
3. Назвіть зміни у інституційній системі ЄС згідно з Лісабонським договором.
4. Назвіть зміни у процесі прийняття рішень в ЄС згідно з Лісабонським договором.

Основна література

1. Грицяк І.А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підручник / І.А. Грицяк, В.В. Говоруха, В.Ю. Стрельцов. – Харків: Магістр, 2009. – 620 с.
2. Копійка В.В. Європейський Союз. Історія і засади функціонування: навч. посіб. / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко. – Київ: Знання, 2009. – 751 с.
3. Микієвич М. Реформування інституційної системи Європейського Союзу згідно з Лісабонським договором / М. Микієвич, Ю. Утко // Вісник Львівського університету. Серія Міжнародні відносини. – 2008. – Вип. 23. – С. 140–145.
4. Решота В.В. Реформування Європейського Союзу за Лісабонським договором 2007 р. / В.В. Решота, О.А. Решота // Ефективність державного управління: зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 25. – С. 124–131.
5. Щолокова Г.В. Інтеграційні імпульси Європейського Союзу / Г.В. Щолокова // Гілея. – 2011. – Вип. 44 (№ 2). – С. 706–712.

6. Official website of the European Union. Institutions and bodies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_en

7. The institutions of the EU <http://www.learneurope.eu/index.php?cID=317>

Тема 2. Європейський Парламент: голос народу

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Європейський Парламент як наднаціональний інститут ЄС: процес становлення.
2. Структура Європейського Парламенту.
3. Проблема «демократичного дефіциту» ЄС: роль та місце Європейського Парламенту у її вирішенні.
4. Вибори до Європарламенту 2019 р.: ключові результати.

Теми письмових робіт

1. Історія становлення Європейського Парламенту як інституту ЄС.
2. Лісабонський договір: чергове посилення ролі Європейського Парламенту у політичному процесі в ЄС.
3. Голова Європейського Парламенту: посадові обов'язки та процедура обрання.
4. Вибори до Європарламенту 2014 та 2019 рр.

Контрольні питання та завдання

1. Доведіть наднаціональний характер Європейського Парламенту як інституту ЄС.
2. Проаналізуйте процедуру виборів до Європейського Парламенту.
3. Охарактеризуйте структуру Європарламенту.
4. Назвіть основні функції Європейського Парламенту.
5. Охарактеризуйте зміст проблеми «демократичного дефіциту» ЄС та можливі шляхи її вирішення.
6. Проаналізуйте результати виборів до Європейського Парламенту 2019 р.

Основна література

1. Вархов Г.В. Структура, повноваження та особливості діяльності Європейського парламенту / Г.В. Вархов // Прикарпатський вісник НТШ. Думка. – 2014. – № 3. – С. 82–93.
2. Довгань В.М. Європейський парламент. Правовий статус і компетенція в системі органів Європейського Союзу: монографія / В.М. Довгань. – К.: КНТ, 2007. – 204 с.

3. Годованик Є.В. Підвищення ефективності формування європейських правових стандартів як напрям діяльності політичних партій Європейського Союзу / Є.В. Годованик // Вісник Маріупольського державного університету. Серія Право. – 2014. – Вип. 7. – С. 202–210.

4. Сокур С.П. Здійснення лобістської діяльності щодо Європарламенту з огляду на особливості його функціонування в політичній системі ЄС / С.П. Сокур // Вісник Національного технічного університету України «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – 2013. – № 4. – С. 30–33.

5. Фалалєєва Л.Г. Європейський Парламент : правовий статус та роль у забезпеченні прав громадян Європейського Союзу / Л.Г. Фалалєєва // Правова держава. – 2018. – Вип. 29. – С. 313–323.

6. Яковюк В. Європейський Парламент: динаміка правового статусу / В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 27. – С. 62–76.

7. European Parliament [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>

Тема 3. Рада ЄС: голос держав-членів

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Рада ЄС: роль та місце в інституційній системі ЄС.
2. Рада ЄС: структура, функції, процес прийняття рішень.
3. Особливості головування країн-членів у Раді ЄС.

Теми письмових робіт

1. Рада ЄС як унікальна інституція, що не має аналогів у світі.
2. Конфігурації Ради ЄС.
3. Форми голосування, що застосовуються в процесі прийняття рішень в Раді ЄС.
4. Комітет постійних представників урядів держав-членів (КОРЕПЕР): загальна характеристика.
5. Функції держави, яка очолює Раду ЄС на ротаційній основі.

Контрольні питання та завдання

1. Охарактеризуйте роль та місце Ради ЄС в інституційній системі ЄС.
2. Опишіть структуру Ради ЄС.
3. Проаналізуйте повноваження Ради ЄС у сфері законодавчої та виконавчої влади.
4. Охарактеризуйте специфіку прийняття рішень в рамках Ради ЄС.
4. Визначте зміст процедури головування країн-членів у Раді ЄС.

Основна література

1. Пістракевич О. Рада міністрів як поліфункціональний орган Європейського Союзу / О. Пістракевич // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2013. – № 2. – С. 192–200.
2. Щолокова Г.В. Особливості політичної системи ЄС: ротаційне головування країн-членів у Раді Міністрів // Гілея. – 2012. – Вип. 58 (№ 3). – С. 703–707.
3. European Council. Council of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/>
4. Handbook of the Presidency of the Council of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mver.hr/files/file/2018/181212-handbook-of-the-presidency-02-2018-1.pdf>
5. Warntjen A. Mode(l)s of Decision-Making in the Council of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ucd.ie/t4cms/WP_09-06_Andreas_Warntjen.pdf

Тема 4. Європейська Комісія: захист спільних інтересів

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Роль та місце Європейської Комісії в інституційній системі ЄС.
2. Європейська Комісія: структура та функції.
3. Європейська Комісія: політична та адміністративна гілки.

Теми письмових робіт

1. Європейська Комісія як унікальна інституція ЄС, що не має аналогів у національних системах урядування.
2. Єврокомісія як двигун європейської інтеграції.
3. Проблема подвійної ролі Європейської Комісії: політичний суб'єкт та арбітр.
4. Президент Європейської Комісії: посадові обов'язки та процедура обрання.
5. Колегіальний характер діяльності Єврокомісії.

Контрольні питання та завдання

1. Охарактеризуйте роль та місце Європейської Комісії в інституційній системі ЄС.
2. Опишіть процедуру формування Європейської Комісії.
3. Проаналізуйте функції Європейської Комісії.
4. Проведіть порівняльний аналіз політичної та адміністративної гілок Європейської Комісії.

Основна література

1. Бережна К.В. Європейська комісія в інституційному механізмі Європейського Союзу / К.В. Бережна // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2015. – Вип. 6. – С. 126–131.
2. Волик В.С. Основні компетенції Європейської Комісії / В.С. Волик // Теорія та практика державного управління. – 2017. – Вип. 1(56). – С. 168–172.
3. Гоці С. Європейська Комісія: процеси ухвалення рішень і виконавчі повноваження / С. Гоці; пер. з італ. І. Дробот. – Київ: К.І.С., 2007. – 202 с.
4. Кравчук І. Основні засади оцінювання діяльності Європейської комісії / І. Кравчук // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2010. – Вип. 2. – С. 267–274.
5. Пістракевич О. Політична та управлінська сутність Європейської Комісії / О. Пістракевич // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 3 (18). – С. 43–51.
6. Яковюк І.В. Європейська Комісія: порядок формування і повноваження [Електронний ресурс] / І.В. Яковюк. – Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/6_2014/76.pdf
7. European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/index_en

Тема 5. Європейська Рада як ключовий політичний інститут ЄС

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Роль та місце Європейської Ради в інституційній системі ЄС.
2. Європейська Рада: структура та функції.
3. Європейська Рада як інститут, що уособлює міждержавний складник.

Теми письмових робіт

1. Європейська Рада як регулярні зустрічі глав держав та урядів країн Європейського Союзу.
2. Еволюція статусу Європейської Ради в політичній системі ЄС.
3. Голова Європейської Ради: посадові обов'язки та процедура обрання.
4. Сесії Європейської Ради.

Контрольні питання та завдання

1. Охарактеризуйте роль та місце Європейської Ради в інституційній системі ЄС.
2. Проаналізуйте функції Європейської Ради.
3. Доведіть, що Європейська Рада – вищий політичний інститут ЄС.
4. Доведіть, що Європейська Рада – інститут, що уособлює міждержавний складник.

Основна література

1. Ахметов Р. Європейська Рада як орган стратегічного планування європейської інтеграції / Р. Ахметов // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 104 (1). – С. 190–191.
2. Волоско Я. Правовий статус президента Європейської Ради ЄС за Лісабонським договором 2007 р. / Я. Волоско // Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 28. – С. 132–138.
3. Яковюк І. Європейська Рада: еволюція правового статусу / І. Яковюк // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 3. – С. 53–61.
4. European Council. Council of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/>
5. Jokela J. A More Powerful European Council: Old and New Trends [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.fiia.fi/wp-content/uploads/2017/04/bp217_a_more_powerful_european_council.pdf

Тема 6. ЄС як політична система

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Політична система ЄС: ключові особливості.
2. Особливості процесу прийняття рішень в ЄС.
3. Політична система ЄС: проблема «демократичного дефіциту».

Теми письмових робіт

1. ЄС як міждержавне утворення *suī generis*.
2. Доктрина поділу влади у її класичному вигляді: можливість застосування до політичної системи ЄС.
3. Політична система ЄС: питання інституційного балансу.
4. Лісабонський договір: закладення підвалин усталеної інституційно-політичної архітектури об'єднаної Європи.
5. Політична система ЄС: у пошуках балансу між наднаціональністю та міждержавністю.

Контрольні питання та завдання

1. Проведіть порівняльний аналіз класичної політичної системи національного рівня та політичної системи ЄС.
2. Охарактеризуйте основні процедури прийняття рішень в ЄС.
3. Визначте проблемні аспекти політичної системи ЄС та проаналізуйте можливі шляхи їх вирішення.

Основна література

1. Антонюк Н. Трансформація системи прийняття рішень як передумова ефективного функціонування ЄС / Н. Антонюк, Г. Утко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – 2010. – Вип. 15. – С. 121–125.
2. Газізов М. Сутнісні характеристики розвитку лобізму у наднаціональних організаціях (Європейський союз) / М. Газізов // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2015. – Вип. 17. – С. 9–24.
3. Голосніченко Д.І. Європейська рада, Рада ЄС, Європарламент: розподіл повноважень / Д.І. Голосніченко // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. – 2012. – № 3. – С. 151–155.
4. Посельський В. Конституційний устрій Європейського Союзу: навч. посіб. / В. Посельський. – Київ: Таксон, 2005. – 280 с.
5. Рудік О.М. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС: навч. посіб. Модуль 4. / О.М. Рудік. – Київ: Міленіум, 2009. – 278 с.
6. Ткач Б.А. Інституціональні форми політичної відповідальності в Європейському Союзі / Б.А. Ткач // Молодий вчений. – 2017. – № 6 (46). – С. 50–54.
7. Якименко Х. Відображення ідеї наднаціональності в історії європейської інтеграції / Х. Якименко // Вісник академії правових наук України. – 2008. – № 1. – С. 251–261.

Тема 7. Україна – ЄС: інституційна основа співробітництва

Питання для обговорення на практичному занятті

1. Основні вектори зовнішньої політики ЄС.
2. Угода про асоціацію між Україною та ЄС.
3. Двосторонні органи асоціації між Україною та ЄС: Рада асоціації, Комітет асоціації, Комітет асоціації у торговельному складі, Парламентський комітет асоціації, Платформа громадянського суспільства.
4. Саміти Україна – ЄС.
5. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському співтоваристві з атомної енергії.

Теми письмових робіт

1. Євроінтеграційний курс України: загальна характеристика.
2. Пріоритети співпраці між Україною та ЄС
3. Інституційна основа співробітництва України та ЄС: органи асоціації.
4. Ініціатива ЄС «Східне Партнерство» : основні проблемні виміри.
5. Представництво ЄС в Україні. Інформаційні центри ЄС.

Контрольні питання та завдання

1. Проаналізуйте основні вектори зовнішньої політики ЄС.
2. Охарактеризуйте Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.
3. Назвіть органи асоціації та опишіть їх склад і функції.
4. Проаналізуйте Саміти Україна-ЄС (на конкретних прикладах).

Основна література

1. Могильчук О.О. Деякі питання формування зовнішньополітичної функції ЄС за договором про Європейський Союз / О.О. Могильчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2015. – Вип. 32 (1). – С. 60–64.
2. Органи асоціації: Євроінтеграційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/orhany-asotsiatsii>
3. Представництво Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
4. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua>
5. Прокопенко Л.Л., Ракша О.В. Розвиток інституційної основи співробітництва України та ЄС / Л.Л. Прокопенко, О.В. Ракша // Аспекти публічного управління. – 2018. – Т. 6, № 3. – С. 56–62.
6. Утко Г.М. Україна – Європейський Союз : нові реалії двосторонніх відносин у рамках становлення Європейської служби з питань зовнішньої діяльності / Г.М. Утко // Гілея. – 2013. – № 78. – С. 352–354.
7. Щолокова Г.В. Зовнішня політика ЄС: східний та південний напрямки / Г.В. Щолокова // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Дніпропетровськ, 17 грудня 2011 р.): у 2-х частинах. – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2011. – Ч. 1. – С. 97–99.

Навчальне видання

Щолокова Ганна Володимирівна

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА»
(«ЄВРОПЕЙСЬКІ ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ІНСТИТУЦІЇ»)**

для здобувачів
бакалаврського рівня вищої освіти
спеціальності 052 «ПОЛІТОЛОГІЯ»

Електронне видання

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.
Тел. (056) 778-58-66, e-mail: rio@duan.edu.ua
Свідоцтво ДК № 5309 від 20.03.2017 р.